

23
ROČNÍK 12

28. března 2003

V ČÍSLE:

Den evropského filmu v UC UP • Využívání služeb Knihovny UP • Recenze • SARS – nová hrozba z východu • Z galerie olomoucké univerzity

S transparenty s hesly „Každá válka se týká všech“, „Huš...Bush“ či „Zastavte válku“ se ve středeční podvečer 26. 3. vydali do centra Olomouce účastníci protestu proti politice amerického prezidenta Bushe a válce v Iráku. Organizátory protestní akce a jejími hlavními účastníky byli studenti UP. „Válku v Iráku považujeme za nezákonnou. Chceme připomenout, že USA jako jedna z nejmocnějších zemí světa, apelující na světový mír, používá násilí, aby dosáhla svých cílů, a to jakýmkoli prostředky“, řekla Žurnálu UP jedna z organizátorek akce.

-map-, foto -tj- ▶

Mladí fyzici soutěžili o cestu na Tchaj-wan

■ Ve dnech 13.–16. 3. 2003 se na PŘF UP uskutečnilo celostátní kolo 44. ročníku fyzikální olympiády. Jedná se o soutěž s poměrně dlouhou tradicí pro talentované studenty základních i středních škol. Každoročně se do ní zapojí více než 100 000 žáků a studentů z celé republiky. Do celostátního kola postupují soutěžící pouze v nejvyšší kategorii A, určené studentům maturitních ročníků, i když se o řešení úloh pravidelně pokouší i několik mladších soutěžících.

Letos postoupilo přes školní a krajská kola do kola celostátního 51 nejlepších z celé republiky. Tři až pět vítězů pak bude reprezentovat naši republiku v mezinárodním kole, jež se uskuteční v červenci 2003 na Tchaj-wanu. Spolupřátelatelé soutěže jsou MŠMT ČR a Jednota českých matematiků a fyziků, letos soutěž proběhla pod záštitou rektorky UP prof. J. Mačákové, CSc.

V pátek 14. 3. řešili soutěžící během pěti hodin čtyři teoretické úlohy, v sobotu 15. 3. na ně čekala úloha experimentální, s níž si museli poradit během čtyř hodin. Kromě toho se mohli zúčastnit doprovodného programu zahrnujícího dvě popularizační přednášky s fyzikální tematikou, exkurzi do laboratorii fyzikálních pracovišť Přírodovědecké fakulty UP a Společné laboratoře pro optiku UP a Fyzikálního ústavu ČAV v Olomouci (dále SLO), prohlídku města a radnice, výlet na Svaty Kopečky a návštěvu divadelního představení W. Shakespeara *Jindřich IV.* v Moravském divadle. Díky pochopení Magistrátu města Olomouce byla soutěž zahájena

ve čtvrtek 13. 3. 2003 v obřadní síni olomoucké radnice, kde účastníky pozdravil náměstek olomouckého primátora Ing. V. Pokorný. Slavnostní tečkou pak bylo vyhlášení výsledků v neděli 16. 3. 2003 dopoledne v nádherných prostorách Uměleckého centra UP. Prorektor pro záležitosti vědy a výzkumu prof. M. Mašláň, CSc., sám profesí také fyzik, tam pozdravil soutěžící jménem vedení univerzity a předal absolutnímu vítězi Matouši Ringelovi z gymnázia v Broumově hlavní cenu. Závěrem pozdravila účastníky zástupkyně Středočeského kraje a pozvala je na příští celostátní kolo za rok do Mladé Boleslavi.

Velké poděkování patří sponzorům, kteří věnovali ceny pro vítěze nebo drobné reklamní předměty. Hlavní cenu – digitální fotoaparát Olympus v hodnotě 10 000 Kč věnovala Severomoravská energetika, dále přispěly firmy Activa, Autocont, Česká spořitelna, Emos, hypermarket Globus, Kvapil Elektro, Merit,

Dokončení na str. 3

Studenti chystají Majáles 2003 – chystejte (se) taky!

■ Po Mikulášském večírku (prosinec 2002) a Večírku na rozjezd letního semestru připravují studenti UP (*Pruďte do kopce*) další akci – oslavy jarního studentského svátku. Měly by vypuknout v úterý 6. 5. 2003 v prostorách Konviktu, Zbrojnice, areálu kolejí, U-Klubu a v přilehlých částech Olomouce. Připravený program by měl nabídnout průvod masek, koncerty, divadla, soutěže, atrakce, občerstvení, večerní koncert v U-Klubu a samozřejmě vyhlášení krále majáles. Na svých internetových stránkách <http://pruceddokopce.kvalitne.cz/> se organizátoři obracují na studenty s výzvou k aktivní účasti na přípravách studentských oslav.

Kontakt pro ty, kteří chtějí snahu organizátorů podpořit vlastním nápadem, konkrétní pomocí či inspirací: info@pruceddokopce.kvalitne.cz, jprudky@volny.cz, trkop@post.cz.

Nejaktuálnější informace jsou k dispozici na adrese <http://majales.upol.cz/>.

-red-

Zahráli si na britský parlament

■ Ve dnech 21.–23. 3. 2003 se v Olomouci konal již třetí ročník Akademického mistrovství ČR v parlamentní debatě, které organizovala Právnická fakulta UP ve spolupráci s Asociací debatních klubů. Jak pro Žurnál UP uvedla jedna z organizátorek a úspěšná účastnice loňských debat K. Svajcrová, finále proběhlo v neděli 23. 3. 2003 ve velké zasedací místnosti olomoucké radnice (viz foto) za účasti představitelů hlavního sponzora – mezinárodní advokátní kanceláře Clifford Chance, sídlící v Praze. V porotě zasedlo šest rozhodčích, mezi nimi zástupce Clifford Chance M. Bruthans a děkan PF UP dr. M. Malacka. Tématem finální debaty bylo zavedení školného na vysokých školách. Do finále postoupili tři týmy Debatního klubu UK Praha: P. Šustek, M. Dvořák (1. vládní tým), J. Mačák, T. Kovařík (2. vládní tým) a J. Pelešková, V. Hořovský (2. opoziční tým). Tuto trojici doplnil tým z Právnické fakulty UK Bratislava – K. Iľanovská, A. Jurišová

(1. opoziční tým). Vítězi se stali zástupci UK P. Šustek a M. Dvořák. 2. místo získaly bratislavské debatérky K. Iľanovská a A. Jurišová, a třetím místě se umístili J. Mačák a T. Kovařík.

Podle informací organizátorů se soutěže zúčastnilo celkem 27 týmů z Univerzity Karlovy, Masarykovy

Dokončení na str. 2

Program podpory začínajících pracovníků výzkumu a vývoje

MŠMT ČR vyhlásilo veřejnou soutěž o poskytnutí účelových prostředků na programové projekty výzkumu a vývoje naplňující cíle programu „Program podpory začínajících pracovníků výzkumu a vývoje (LZ)“. K cílům programu patří především zastavení procesu zvyšujícího se průměru věkové struktury pracovníků výzkumu a vývoje podporou mladých výzkumných pracovníků. Základní podmínky veřejné soutěže a další informace jsou k dispozici na internetových stránkách MŠMT ČR www.msmt.cz.

Soutěžní lhůta končí dne **18. 4. 2003**.

-red-

Přednáška k počtě J. L. Fischera

„Přednáška k počtě J. L. Fischera“ se uskutečňuje jednou ročně jako projev ocenění významu osobnosti prvního rektora obnovené olomoucké univerzity. Koná se zpravidla v listopadu. K jejím přednesením zvolí rektorůk UP jmenovaná výběrová komise významnou českou či zahraniční osobnost z kterékoliv vědní oblasti.

Kterýkoliv člen akademické obce může podat svůj návrh na kandidáta přednášky. Součástí tohoto návrhu musí být stručné zdůvodnění. Návrhy budou zaslány prorektorovi pro vědeckobadatelickou činnost do **15. května 2003**.

Členem výběrové komise jsou prorektor pro vědeckobadatelickou činnost a zástupce každé fakulty. Výběrová komise tajným hlasováním zvolí tři kandidáty a na první místo zařadí toho, který obdržel nejvíce hlasů. Kandidát, který byl navržen výběrovou komisí (obdržel nejvíce hlasů), je oznámen Vědecké radě UP. Ta vyjádří svůj souhlas s navrženým kandidátem hlasováním.

-mm-

Cena Františka Palackého

Cena Františka Palackého je oceněním vynikajících výsledků tvůrčí činnosti na poli vědy nebo kultury, které přispívají k prestiži ČR a UP.

Cenu uděluje jménem UP její rektor. Cena se uděluje zpravidla jednou za dva roky a udělení je spojeno s finanční odměnou 50 000 Kč. Na tuto odměnu přispívá Obecní úřad v Hodslavicích a Městský úřad v Neratovicích podle smlouvy uzavřené s UP.

Návrh na udělení Ceny Františka Palackého může předložit každý člen akademické obce UP, a to Vědecké radě té fakulty, na které je zaměstnán. Návrh se předkládá cestou děkanátu fakulty.

Pro udělení Ceny Františka Palackého v roce 2004 je možno předkládat návrhy do **15. května 2003**.

-mm-

Evoluce buňky

Diskusní seminář o nejnovějších poznatcích a hypotézách vzniku a vývoje buňky se bude konat v Brně **10. 6. 2003** v 10 hodin na LF MU (Komenského nám. 2). Pořadatelem je Hlavní výbor Čs. biologické společnosti. Konferenční poplatek není vyžadován. Zájemci o účast se přihlásí na adrese: biolspol@med.muni.cz nebo písemně na sekretariát Čs. biologické společnosti, Joštova 10, 662 43 Brno.

-red-

Nejen pro speciální pedagogy

Zajímá vás speciální pedagogika? Potřebujete inspiaci pro svou diplomovou práci? Chcete se dozvědět něco nového? Potom si jistě nenecháte ujít příležitost zúčastnit se letošního diplomového semináře, na němž budou studenti posledních ročníků speciální pedagogiky prezentovat své diplomové práce. S potěšením přivítáme účast nejen studentů, ale také učitelů a široké veřejnosti.

Den a místo konání: **1. 4. 2003** v aula Pedagogické fakulty UP, Žižkovo nám. 5, Olomouc, od 9 do 12 hod.

Těšíme se na vás!

-ksp-

IV. mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami

Ve dnech 18. a 19. 3. se v prostorách Pedagogické fakulty UP uskutečnila IV. mezinárodní konference zaměřená na změnu paradigmatu oboru speciální pedagogika, na změny realizované v tomto oboru v poslední dekádě i na změny, které obor bezprostředně čekají.

Konferenci pořádanou Katedrou speciální pedagogiky PdF UP otevřelo neoficiálně hudební vystoupení klientů ústavu sociální péče v Nových Zámcích (uskupení *Přírodní síla* – na snímku) a oficiálně pak senátor a děkan pořádatel prof. F. Mezihorák, CSc. S aktuálními příspěvky vystoupilo v plénu i v jednotlivých sekcích několik desítek řečníků (zástupců vědeckých a teoretických institucí i odborníků z terénu) z České republiky, Slovenska, Spolkové republiky Německo, z Nizozemí i z Ukrajiny. S velkým ohlasem se setkala především jednání v jednotlivých sekcích – sekci tyflopeditické, psychopedické, somatopedické, logopedické, etopedické, surdopedické a v sekcích zaměřených na děti se specifickou poruchou učení i na změny v postavení člověka s postižením v současné společnosti.

Z příspěvků konference bude vydán souborný sborník včetně CD přílohy, připravený k termínu pořádání V. mezinárodní konference, tentokrát zaměřené na využití terapeutickoformativní intervence u osob se specifickými potřebami.

Doc. M. Valenta, Ph.D., foto archiv autora

Přírodní látky v medicíně

Přednáškové odpoledne na toto téma uspořádaly 19. 3. Česká společnost chemická, pobočka Olomouc, Ústav lékařské chemie a biochemie LF UP a firma IVAX-Pharmaceuticals, s. r. o., Opava. V úvodu oznámila prof. J. Ulrichová jména mladých pracovníků oboru chemie, jimž pobočka udělila cestovní granty. Jednání řídil prof. V. Šimánek. Vzpomněl na svého učitele prof. F. Šantavého, od jehož úmrtí letos uplynulo 20 let. V oboru chemie přírodních látek patří k nejcitovanějším autorům, některé jeho práce jsou dodnes citovány. Orientoval ústav na izolaci přírodních látek z rostlin a na stanovení jejich chemické struktury. Dnes je výzkum na Ústavu lékařské chemie a biochemie zaměřen na molekulární mechanismy účinků látek rostlinného původu.

Ing. L. Cvak prezentoval přehled chemie taxolů – látek z tisu s cytostatickými účinky. Prodejní cena je 200 USD za gram látky. V roce 1966 bylo izolováno prvních 0,5 gramu taxolu z tisu *Taxus brevifolia*. V r. 1992 bylo zpracováno již 347 tun kůry této rostliny s výtěžkem 16 kg taxolu. Užívá se k výrobě léků proti rakovině (Paclitaxel aj.). Inhibuje depolymerizaci mikrotubulů na tubulin, a tím zastavuje dělení buněk. Ing. M. Buchta seznámil přítomné s dnešní technologií výroby v opavské firmě a s jejími ekonomickými aspekty. Následovaly tři přednášky doktorandů P. Kosiny, R. Gažaka a P. Simerské. Sympatickým rysem tohoto zdařilého odpoledne bylo spojení výzkumu teoretického a aplikovaného s výrobní praxí.

-mh-

Studenti nesouhlasí s postupem ministerstva

Nesouhlas s postupem MŠMT ČR vůči Právnické fakultě UP vyjádřila Studentská komora Rady vysokých škol (SK RVŠ) svým usnesením z 19. 3. 2003. Podle jeho znění bylo ze strany státní správy zpochybněna kvalita výuky na této fakultě, čímž došlo poškození dobrého jména Univerzity Palackého a jejich studentů. *SK RVŠ je přesvědčena, že je v zájmu studentů, aby akreditační řízení probíhalo zodpovědně a transparentně, aby jejich závěry byly jasné, a pokládá za vhodné, aby nebyl průběh akreditačního řízení před přijetím závěrů medializován, aby tak nedocházelo k poškozování dobrého jména vysokých škol a zájmů studentů a uchazečů o studium, uvádí se v usnesení ze zasedání SK RVŠ.*

(Podrobněji viz: <http://www.skrvs.cz/>.)

-red-

Do 4. 4. 2003 mohou zájemci shlédnout výstavu *Emilie Schindlerová (1907–2001)* o životě a díle manželky Oskara Schindlera. Výstava, jejíž vernisáž proběhla 18. 3. 2003 (viz foto), je instalována v Galerii Zbrojnice (IC UP, po-pá 9–17 hod.)

-red- foto -tj-

Zahráli si...

Univerzity Brno, Univerzity Komenského Bratislava, Univerzity Konstantina Filozofa Nitra, Univerzity Trnava a Univerzity Palackého Olomouc. Pět týmů byla zastoupena Právnická fakulta UP a jeden tým vyslala Filozofická fakulta UP. Největším úspěchem studentů z Olomouce byla semifinálová účast studentů 1. ročníku PF UP J. Homolky a S. Poulíka. V pěti kvalifikačních kolech se debatovalo na témata *Tato vláda nemá ráda kuřáky, Tato vláda věří, že islám je obětí pomluvy, Tato vláda by kastrovala pachatele sexuálních trestných činů, Tato vláda by klonovala Boba Marleyho, Tato vláda by dala imunitu diktátorům.*

Činnost občanského sdružení Asociace debataních klubů (ADK) se opírá především o Popperovu ideu

Dokončení ze str. 1

budování otevřené společnosti, jejímiž hlavními rysy jsou svoboda a odpovědnost, demokracie a mír. Debatéři si při svém soutěžení hrají na britský parlament, kde se tradičně přou o svých pravdách dvě strany: vládní a opoziční. Cílem debatování je přitažlivým způsobem napomáhat rozvoji dovedností, rétorických schopností a znalostí účastníků. O tom, kdo byl v debatě úspěšnější a přesvědčivější, pak rozhodne tým rozhodčích, kterým předsedá tzv. speaker of the House čili předseda sněmovny, jehož úkolem je i celou debatu moderovat jako ve skutečném parlamentu.

(Blíže informace viz www.debating.net/ADK/)

Den evropského filmu v Uměleckém centru UP

■ U příležitosti jubilejního 10. ročníku festivalu *Dny evropského filmu* dorazily letos poprvé jeho ozvěny i do Olomouce. Pořádalo je v úterý 25. 3. Umělecké centrum UP ve spolupráci se sdružením Pastiche filmz a Regionálním evropským informačním střediskem pro Olomoucký kraj. Z festivalové přehlídky, která již proběhla v Praze a Brně, mohli olomoučtí diváci ve filmovém sále Uměleckého centra UP zhlédnout tři filmy: řadou mezinárodních cen ověřený polský snímek *Ahoj, Terezko* (r. R. Gliński, 2001), řeckou tragikomedii *Brazilero* (r. S. Gorítsas, 2001) a portugalský film *António, chlapec z Lisabonu* (r. J. S. Melo, 2000).

Olomoucký *Den evropského filmu* byl před první projekcí zahájen za účasti náměstka primátora M. Novotného, manažera UC UP J. Kordy a E. Kačerové (na snímku vlevo) a B. Golotové, hlavních organizátorek celého festivalu. Jeho ozvěny byly kromě Olomouce uvedeny na konci minulého týdne také v Ostravě, na vybrané projekce se připravují rovněž v Plzni.

Dny evropského filmu vznikly na počátku 90. let s cílem seznámit diváky v ČR s tím nejlepším, co se

v evropské kinematografii objevilo. Festival se snaží nabídnout jak ty snímky, které ještě český divák neměl příležitost zhlédnout, tak ty, které nehledě na pozitivní ohlas na jiných festivalech nebyly zakoupeny do české distribuce.

Další informace viz <http://www.eurofilmfest.cz>.

-red-, foto -tj-

Informace z jednání Kolegia rektorky UP

■ V průběhu zasedání Kolegia rektorky UP (19. 3. 2003) informovala doc. L. Ludíková, prorektorka pro záležitosti studentů UP, o počtech zájemců o studium na Univerzitě Palackého v akademickém roce 2003/2004. K 17. 3. 2003 obdržela UP 17 208 přihlášek, což je o 1 438 méně než loni. Letos poprvé byly přihlášky zasílány i elektronickou formou. Konečné počty přihlášek budou známy na konci března.

Prorektorka pro záležitosti studentů UP dále hovořila o výrazných rozdílech (až dvouřadových) v udělování stipendií v doktorských studijních programech na jednotlivých fakultách UP (viz str. 6). V této souvislosti se dále hovořilo o sociálním a zdravotním pojištění týkajícím se studentů doktorských studijních programů starších 26 let. Některé fakulty UP pojištění řeší formou mimořádných stipendií, na některých fakultách si tato pojištění studenti hradí sami. Jak vyšší uvedených stipendií, tak formou placení zdravotního a sociálního pojištění se bude zabývat pedagogická komise, jež v nejbližší době připraví návrh řešení.

Doc. V. Rehan, prorektor pro studijní záležitosti UP, komentoval písemný materiál týkající se hodnocení kvality vzdělání, jehož součástí je mj. princip hodnocení učitelů studenty UP. (Po připomínkách jednotlivých kolegií oborů bude tento materiál projednáván ve VR UP). Materiál je připravován v rámci projektu, jehož výsledkem by měla být změna financování vysokých škol; hodnocení kvality vzdělávání má být také jedním z kritérií pro přidělování finančních prostředků.

V průběhu jednání Kolegia rektorky UP se dále hovořilo o Univerzitním stipendiu, o havarijním stavu objektů Wurmova 3, Křížkovského 10 a o nedostatečných únikových cestách ze Sportovní haly UP. AS UP na svém posledním jednání požádal o kontrolu efektivitu a služeb zajišťovaných centrálně na UP. V této souvislosti bude v INIS otevřena na daná témata diskuse, přičemž diskutovat budou zvolené přístupové okruhy. Diskuse bude vyhodnocena a výsledek pak bude podkladem pro nový organizační řád UP.

M. Hronová

▲ Především v rytmu tanga se 19. 3. 2003 rozezněla kaple Božího Těla. Olomoucké saxofonové kvarteto (SAX Q) představilo všem přítomným v barokních prostorách UC UP svůj recitál s názvem *Co všechno se tangu může stát*.

-red- foto -tj-

Mladí fyzici...

PSP Slévárna Přerov, Sajm Computers a T. S. Bohemia. Za podporu by organizátoři rádi poděkovali také Krajskému úřadu v Olomouci, Magistrátu města Olomouce a Konferenčnímu servisu UP. Nápoje na občerstvení soutěžících poskytla Hanácká kyselka. Zájemci o další podrobnosti mohou nahlédnout na www-stránky letošního celostátního kola na adrese <http://aix.upol.cz/~richter/fo/fo03.html>, kde bude brzy k nahlédnutí fotodokumentace celé akce.

Závěrem mi dovolu, abych za regionální výbor fyzikální olympiády poděkoval vedení UP a minulému i současnému vedení PíF UP za velkou podporu. Děkuji také mnoha kolegům, bez jejichž pomoci si organizaci celostátního kola mohu jen stěží představit. A nejde „jen“ o možnost využití budov v areálu Envelopy nebo pronájem filmového sálu Uměleckého centra UP či využití služeb SKAM UP. Velké poděkování patří RNDr. R. Holubové, CSc., z Katedry experimentální fyziky PíF za pečlivou přípravu experimentální úlohy, kolegům z kateder chemie PíF, gymnázia v Hejččině a Slovanského gymnázia za zapůjčení potřebných pomůček, dále doc. M. Duškovi, Ph.D.,

z Katedry optiky PíF za zajímavou přednášku o kvantové kryptografii, Mgr. M. Vlčkovi ze SLO za fyzikálně-cestopisnou přednášku o účasti jeho pracoviště na budování observatoře Pierre Auger na detekci vysoce energetických částic kosmického záření v Argentině. Navzdory pozdnímu pátečnímu odpolední kolegové z Katedry experimentální fyziky a SLO umožnili soutěžícím nahlédnout do svých laboratoří a připravili si pro ně zajímavé experimenty. V neposlední řadě bych rád poděkoval kolegům z Katedry teoretické fyziky, kteří ochotně a obětavě pomohli s celou řadou organizačních úkolů, jež nejsou na první pohled vůbec vidět, ale bez nichž se organizování nikdy neobejde. Po opadnutí počáteční únavy mi tak zbývá příjemný pocit, že uspořádat takovou akci „s univerzitou v zádech“ je mnohem, mnohem snazší – a také, že mám kolem sebe hodně kolegů, kteří pomohou v nouzi a na které se mohu opravdu spolehnout.

Mgr. L. Richterek, předseda regionálního výboru FO, Katedra teoretické fyziky PíF UP, foto J. Kepka, PdF ŽČU Plzeň

Dokončení ze str. 1

Stručně

Na středu 26. 3. 2003 připravily setkání svých akademických obcí hned dvě fakulty UP: Cyrilometodějská teologická fakulta a Právnická fakulta UP.

Ve stejný den proběhlo také tradiční setkání rektorky prof. J. Mačákové se studenty UP.

Program Dnů francouzské kultury pokračoval 26. 3. 2003 v kapli Božího těla v Uměleckém centru UP, kde se uskutečnila interpretační soutěž *Francouzská píseň*.

Katedra občanské výchovy PdF UP pořádala ve dnech 27.–28. 3. 2003 vědecké sympozium na téma *Krise hodnot evropské kultury – výzva nejen pro univerzitu*.

Oční klinika LF UP v Olomouci připravila z pověření České oftalmologické společnosti a České vitreoretinální společnosti na sobotu 29. 3. 2003 *IV. Vědeckého olomouckého vědecký den*.

Pozvánka na přednášku

Právě vznikající moravská pobočka Společnosti křesťanů a Židů (SKZ) v Olomouci a Cyrilometodějská teologická fakulta UP zve na přednášku PhDr. L. Pavláta, ředitele Židovského muzea v Praze, na téma *Židovský Pesach*, která se uskuteční 9. 4. 2003 v 18 hod. v přízemí budovy CMTF UP. SKZ na sebe chce tímto způsobem upozornit ty, které zajímá tematika židovsko-křesťanského dialogu a chtějí hlouběji poznávat židovskou i křesťanskou kulturu „z první ruky“.

Kontakt: pojslova@cmtfnw.upol.cz.

Letní výcvikový kurz

Akademik sport centrum UP pořádá v termínu 24. 5. – 31. 5. 2003 *Letní výcvikový kurz*, který je uspořádán jako povinný pro studenty 1. ročníku PF UP a pro zájemce z řad studentů ostatních fakult UP.

Místo: výcvikové středisko UP Pastviny. Program: kanoeistika, pěší turistika, cykloturistika, táboření, sportovní hry, pro zájemce horolezectví, windsurfing, aerobik a další pohybové aktivity.

Ubytování v chatkách po čtyřech, stravování společné.

Cena kurzu: 1 850 Kč pro vlastníky průkazů ASC, 1 980 Kč pro ostatní. (V ceně je zahrnuto stravování 4× denně, ubytování, doprava). Kurzovné se platí hotově v týdnu od 7.–10. 4. 2003. Přihlášky a podrobnější informace: tel. 585 636 455, 585 636 451, e-mail: stanclov@ftknw.upol.cz.

Kurz lukostřelby

V termínu 25.–27. 4. 2003 pořádá Akademik sport centrum UP kurz lukostřelby.

Místo konání: Středolesí (cca 60 km od Olomouce, směr Lipník nad Bečvou, Hranice).

Cena: studenti se sportovním průkazem ASC UP: 670 Kč, ostatní 700 Kč. (cena obsahuje náklady na vyučující, půjčení materiálu, pronájem kuchyně, ubytování). V ceně není zahrnuta strava a doprava.

Přihlášky + informace: M. Stanclová, ASC UP, tel. 585 636 451, 585 636 450, e-mail: suchanko@ftknw.upol.cz, Martina.Stanclova@seznam.cz.

Úpravy výdejní doby obědů v menzách UP

Od 1. 4. 2003 dochází ke změnám výdejní doby obědů na dislokovaných výdejních SKM UP (viz www.upol.cz/UP/On-linezurnal). Obědy budou od uvedeného data **vydávány do 13.30 hod.** Důvodem této úpravy byla nutnost splnit požadavky kladené vyhláškou č. 107/2001 Sb. Za nepřijemnosti s tímto spojené se vedení SKM UP všem strávnickům omlouvá. Výdejní časy na hlavní výdejní zůstávají i nadále nezměněny.

Využívání služeb Knihovny UP

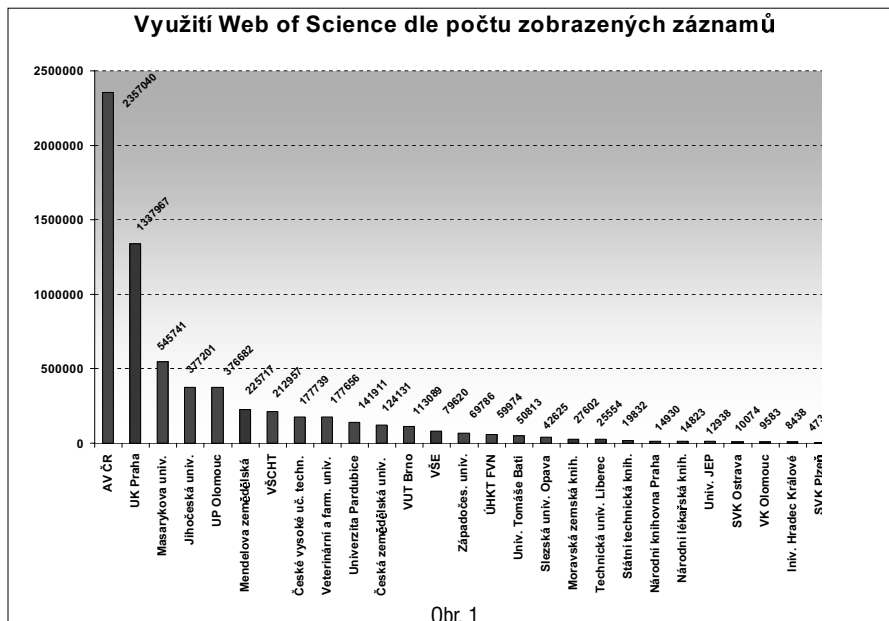
Začátek každého roku je poznamenán vyhodnocováním roku minulého, tvoří se a odesílají statistiky veškerých činností a služeb. Ze statistiky, kterou zpracovává Knihovna UP (dále KUP) předkládám čtenářům žurnálu nejdůležitější údaje o jejich aktivitách.

V polovině února obdržela KUP oficiální statistiku přístupů k vědecké databázi *Web of Science*. Online přístup k této databázi získala knihovna ve spolupráci s dalšími 28 institucemi v ČR z prostředků grantu Fondu rozvoje vysokých škol. Ze statistiky vyplývá, že UP se ve využívání služeb *Web of Science* umístila na pátém místě, což je vzhledem k velikosti naší univerzity a počtu členů akademické obce umístění velmi dobré (obr. 1). Díky finanční podpoře ze získaných grantů je zajištěn online přístup k dalším 48 vědeckým databázím. Možnost využívání databází je jednou z mnoha služeb knihovny a jsme rádi, že nachází odezvu u učitelů, vědeckých pracovníků i studentů univerzity.

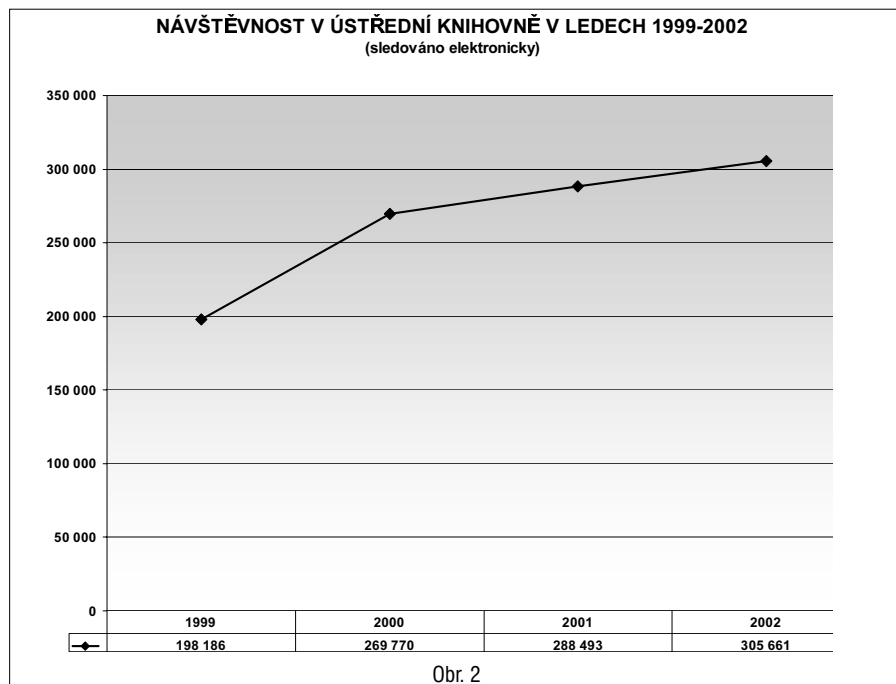
Vzhledem k tomu, že se KUP skládá v současné době ze šesti částí, z Ústřední knihovny, ze čtyř informačních středisek – na CMTF, FTK, PF, PříF a z Britského centra, je rozsah služeb celé knihovny poměrně značný.

Pokusím se je teď stručně představit:

V informačních střediscích je zajišťována výpůjčka, specializované informační služby, odborné rešer-

Obr. 1

Obr. 2

„Ve zdravém těle zdravý duch“

V tomto roce uskutečnilo Akademik sport centrum UP (ASC UP) zimní výcvikové kurzy pro studenty a zaměstnance UP, ale také pro děti a rodiče. Středisky výuky a výcviku byly horské oblasti v atraktivních lokalitách Jeseníků, Krkonoš a pro děti v Beskydech a Jeseníkách.

V průběhu ledna a února 2003 bylo uskutečněno pět kurzů – z toho čtyři v Jeseníkách (dva kurzy v Petříkově a dva na Barboře) a jeden v Krkonoších (Pec pod Sněžkou). Výborné sněhové i povětrnostní podmínky byly na všech týdenních kurzech a umožnily příznivý průběh pro výuku lyžování pokročilých i začátečníků. Pro výcvik dospělých byly využity běžky, carvingové lyže a snowblady. Důraz byl kladen na bezpečné aspekty lyžování při dokonalé organizaci a odborném přístupu vedení i instruktorů.

Pro zdatnější lyžaře zajistilo ASC UP pobyt v Rakouských Alpách – Korutanech (ledovec Mölltal). Únorového termínu se zúčastnilo 70 osob z řad studentů a zaměstnanců UP, na druhý termín od 5. 4. do 10. 4., kde jsou ještě volná místa, vás srdečně zveme.

Pro děti byly zajištěny dva turnusy lyžařské školy (tj. celkem osm jednodenních výjezdů – účast 150 dětí). V době jarních prázdnin bylo zorganizováno celkem šest týdenních pobytů pro děti a rodiče s dětmi. Náplní bylo nejen lyžování, ale i hudební, výtvarné a rekreační aktivity, to vše v krásném prostředí Jeseníků (Klepáčov, Kuncice, Vernířovice), Beskyd (Horní Bečva) a také v Olomouci – celková účast 130 dětí a rodičů.

Všichni účastníci byli pobytem na horách nadšeni a získali pohybové dovednosti na lyžích a snowbladech v překrásné zimní přírodě a na zdravém horském vzduchu. Starořecké „kalokagathia“ o souměrném rozvoji tělesné a duševní stránky člověka našlo konkrétní uplatnění v reálných podmínkách, které zajistilo ASC UP pro studenty, zaměstnance UP, rodiče a děti. Pro studenty Právnické fakulty UP byly výběrové zimní kurzy povinné. Na této fakultě tento trend zdravé generace pochopili a zavedli do programu studia. Je to příklad pro ostatní.

PhDr. A. Orlová, ASC UP

še a školení uživatelů. Knihovní fond zastupuje obory, které se na dané fakultě studují.

Největší složkou KUP je Ústřední knihovna, jež vytváří podmínky pro fungování dalších částí knihovny. Knihovní fondy v Ústřední knihovně jsou uloženy podle oborů, jejich rozsah je dán existencí fakultních informačních středisek. Ústřední knihovna je pro své uživatele otevřena od pondělí do čtvrtka od 9 do 22 hod., v pátek do 19 hod., sobotní provoz je od 9 do 13 hod. Po ukončení otevírací doby v informačních střediscích mohou čtenáři využívat studovny v Ústřední knihovně. V minulém roce ji navštívilo již 305 661 čtenářů (obr. 2 ukazuje pohyb počtu návštěv za šest roků fungování knihovny). Ke studiu v knihovně bylo vypůjčeno v loňském roce 299 944 dokumentů, mimo knihovnu jich bylo vypůjčeno 72 253. Na šesti samoobslužných kopírkách umístěných ve studovnách bylo zhotoveno 735 153 kopií. V rámci mezinárodní spolupráce a informačních služeb týkajících se britské literatury a realii, jazykového vzdělávání a testování. Součástí Britského centra je zkušební centrum Britské rady pro cambridgeské zkoušky.

Na základě partnerské smlouvy uzavřené v listopadu 2001 mezi UP a Britskou radou se stalo součástí KUP také Britské centrum s knihovnou a multimediální studovnou nabízející širokou škálu zdrojů pro výuku a studium angličtiny. Britské centrum poskytuje specializované knihovnické a informační služby týkající se britské literatury a realii, jazykového vzdělávání a testování. Součástí Britského centra je zkušební centrum Britské rady pro cambridgeské zkoušky.

Posláním KUP a cílem snažení jejích pracovníků je poskytování kvalitního servisu, který využívají studenti, učitelé, vědeckí pracovníci i ostatní zaměstnanci UP jako optimální zájem pro své studium či volný čas.

RNDr. D. Lošťáková, ředitelka KUP

Pozvánka na veřejné zasedání Akademického senátu Filozofické fakulty UP

dne 2. 4. 2003 ve 14 hod.
v aule Filozofické fakulty UP.

Program:

1. Zpráva o činnosti AS FF UP v kalendářním roce 2002.
2. Průběžná zpráva děkana FF UP.
3. Petice „Počítejte s námi!“.
4. Diskuse.
5. Různé.

Za AS FF UP Drs. W. Engelbrecht, předseda

Cytochromy P450 – dr. Jekyll a Mr. Hyde

Známým odborníkem na tomto výzkumném poli je doc. P. Anzenbacher, DrSc., z Ústavu farmakologie LF UP. Je předsedou organizačního výboru mezinárodní konference *Cytochromy P450: Biochemie, biofyzika a metabolismus léčiv*, která se bude konat v Praze koncem června a začátkem července tohoto roku, a dlouholetým členem mezinárodního vědeckého výboru o cytochromech P450. V této souvislosti jsme mu položili několik otázek.

Co jsou cytochromy, pane docente? Čím jsou tak důležité, že se kvůli nim pořádá již třináctá konference?

Cytochromy jsou obecně vzato hemoproteiny¹ schopné redukovat příslušné partnery. Objektem našich studií jsou cytochromy P450 (často zkracované jako CYP). Jsou velmi zvláštní hemoproteiny, které jsou obdařeny schopností vázat molekulární kyslík a jeden jeho atom pak vsunout do molekuly substrátu². Právě tato schopnost, tj. zprostředkování uvedené chemické reakce, je činí klíčovými enzymy metabolismu léčiv. Jsou odpovědné za přibližně tři čtvrtiny oxidáčních přeměn cizorodých látek včetně léčiv.

Jak jste se dostal k výzkumu právě těchto enzymů?

Nedobrovolně. Po skončení aspirantury před sedmadvaceti lety jsem byl prostě přidělen ke kolegové, který se zabýval metabolismem léčiv. Tehdy se ovšem toho o cytochromech P450 moc nevědělo, na základě studií na králicích a potkanech se předpokládaly pouze dvě formy tohoto enzymu. Jak to někdy bývá a snad by to i často tak mělo být, nakonec si člověk zamiluje i nedobrovolně přijatý úděl.

U člověka je známo asi šedesát různých forem cytochromů P450. Čím se od sebe liší?

Tato otázka mne zajímala rovněž. Postupem času se ukázalo – a musím říci, že i za našeho příspěvku – že různé cytochromy P450 mají různá vazebná místa pro substráty. Myslím tím aktivní místa s různou strukturou, vyhovující pak určitým substrátům, či dokonce jednomu určitému substrátu. Substrátem může být látka přirozená, v organismu se vyskytující, která je příslušným cytochromem P450 „zpracovávána“ na sloučeninu, kterou organismus velmi potřebuje. Druhové možnosti jsou látky cizorodé, které jsou jedním nebo i více cytochromy P450 přeměněny. K tomu je třeba říci, že cytochromy P450 by mohly být přirovnávány k dr. Jekyllovi a Mr. Hydemu ze známé povídky R. L. Stevenson: Někdy je totiž produkt oné reakce pro organismus potřebný, např. bylo-li substrátem pro-léčivo (pro-drug), někdy je produkt reakce lépe exkretován z organismu, a jedná se tedy o detoxikační proces, a někdy je produktem reakce buď přímo karcinogen, nebo prokarcinogen, nebo látka mnohem více toxická, než byla látka původní. Cytochromy P450 za to však nemohou – dělají jen svoji práci, jak to umí nejlépe, již miliony let.

Co je příčinou tak značné variability?

Příčinou variability byl evidentně selekční tlak nutící organismy vyrovnat se s požadavky na přežití. U rostlin např. cytochromy P450 syntetizují látky, které odpuzují případné škůdce nebo jsou pro ně toxické. A také syntetizují některá rostlinná barviva. U člověka jednak „vyrábějí“ látky, které organismus potřebuje, např. steroidní hormony (to jsou ony přísně speciifické formy cytochromu P450), jednak přeměňují podle své lokalizace cizorodé látky. Cytochrom P450, které primárně metabolizují léčiva, je rozumný počet – zdá se, že asi deset.

V čem spočívá jejich praktický medicínský význam?

Velmi mne těší, že se během posledních let daří právě prostřednictvím studia vlastností a funkce cytochromů P450 vysvětlit řadu především nežádoucích účinků léčiv a zdá se, že doba zraje dokonce k poznání potřebné poznat alespoň u skupin pacientů jejich vybavenost funkčními cytochromy P450. Známe například mibefradil (Posicoru), léku, který musel být po slibném začátku stažen firmou z trhu právě z důvodu přítomnosti závažných, život ohrožujících interakcí s dalšími léky metabolizovanými stejnými cytochromy P450. Nebezpečí vzniku lékových interakcí u léků s úzkým terapeutickým oknem (např.

u warfarinu) je zřejmě a v současné době, jak jsou průběžně poznávány cesty metabolismu, je na tyto interakce upozorňováno a příslušné materiály jsou doplňovány. Nejsou to však jen léčiva, kde interakce na úrovni cytochromů P450 může působit komplikace – je to např. i televizí popisované selhání antikoncepčních přípravků po pravidelném užívání třezalkových preparátů jako důsledek indukce (zvýšení hladin) jedné formy CYP, která se pak odměnila efektivním příspěvkem k eliminaci daného přípravku, a tedy k jeho selhání.

Není to samozřejmě vše – je skutečností, že někteří z nás mohou být vybaveni (na genetickém základě) méně funkční formou určitého cytochromu P450, nebo dokonce mohou funkční cytochrom P450 zcela postrádat. Ti potom mají potíže v důsledku např. efektivního předávkování těmi preparáty, jež jsou metabolizovány tím chybějícím enzymem. U většiny cytochromů P450 metabolizujících léčiva byl tento jev (opírající se o přítomnost více alel³ genu pro daný cytochrom P450 v populaci, tedy o genový polymorfismus) již prokázán. V literatuře se již objevují návrhy úprav dávkových schémat pro takové jedince.

Výzkumu cytochromů P450 se věnujete mnoho let. Co je tématem vašeho výzkumu v současné době? Máte rozvinutou spolupráci se zahraničními pracovišti?

Náš výzkum je orientován do několika směrů a je vždy pokryt grantovými projekty (dvěma v rámci ČR, jedním zahrnutým do programu EU, tzv. COST). První dva projekty souvisejí se srovnáváním vlastností (struktury a funkce) cytochromů P450 lidského a prasečího původu. Téma by se na první pohled mohlo zdát kuriózní – poskytuje ale např. konkrétní podklady pro rozhodování, zda prasečí tkáň nebo imobilizované buňky mohou být využity pro konstrukci funkčních náhrad např. lidských jater, a zda má tedy prase (resp. miniprase) v tomto smyslu výhody před jinými experimentálními zvířaty. V dalším projektu se snažíme zjistit, zda se v hematopoetických kmenových buňkách⁴ vyskytují funkční cytochromy P450. Další téma pak směřuje k vyhledávání jedinců s méně funkčním cytochromem P450 metabolizujícím určité antiarytmikum⁵ – víme totiž z předběžných studií, že ti pak vykazují v krevní plasmě několikanásobně zvýšené hladiny.

Jsme řadu let a tradičně ve styku se zahraničními pracovišti, v Evropě i jinde – v USA, Austrálii a s kolegy samozřejmě i publikujeme. Internetové vyhledávače na nás prozradí téměř vše. Jen s Japonci se nám zatím nějak nedaří – sice jsme vzbudili naši prezentací na konferenci o metabolismu léčiv v Sapporu velký zájem o výsledky (fotoaparát jen cvakaly), ale na náš zájem o spolupráci nám bylo pak zvdvořile sděleno, že právě zahajují konkurenční projekt. Pro naše pracovníky bude velkou příležitostí seznámit se s nejlépejšími novinkami v tomto oboru skutečně, že pořádkem v Praze od 29. 6. do 3. 7. tohoto roku 13. mezinárodní konferenci, o které je zmínka v záhlaví tohoto příspěvku. Všichni se těšíme a zahraniční účastníci snad rovněž, jen nám poněkud komplikuje situaci klesající kurz dolaru (od doby, kdy jsme konferenci naplánovali, již o dvacet devět procent).

Připravujete mezinárodní konferenci – proč v Praze, a ne v Olomouci?

Konference byla opravdu naplánována již dávno – před pěti lety. Důvody pro Prahu byly dva – první, že si to naši kolegové ze zahraničí velmi přáli, zejména ti, kteří si pamatují ještě sjezd Mezinárodní unie pro biochemii a molekulární biologii v r. 1988. Druhým důvodem je, že v Olomouci není k dispozici příslušné moderně vybavené konferenční centrum pro akce s účastí okolo 400 až 500 účastníků. Je to samozřejmě velká škoda, protože naše město je jedno z nejkrásnějších v republice a kongresová turistika je perspektivně důležitým zdrojem financí i zaměstnanosti. Snad tedy jindy. Zatím máme starosti i v Praze – samozřejmě, jak zajistit nejlepší úroveň odbornou (to je skoro starost nejmenší) a jak ji skloubit s rozumnou nabídkou dalších služeb a společenských akcí. Jsme vděční i za prosté držení palců a přání, aby vše dobře dopadlo.

Poznámky:

¹ Hemoprotein – bílkovina s hemovou složkou, tedy obsahující hem.

² Substrát – látka, kterou enzym přeměňuje.

³ Alela – varianta genu.

⁴ Hematopoetické kmenové buňky – buňky, z nichž vznikají červené krvinky.

⁵ Antiarytmikum – léčivo upravující srdeční rytmus.

Připravil

-mh-

RECENZE

Vyšla kniha o Josefu Topolovi a jeho dramatických textech

Ve Vydavatelství UP vyšla v těchto dnech literárně-vědná monografie bohemistky Aleny Štěrbové *Metaforické hry Josefa Topola*, v níž se autorka věnuje deseti dramatickým textům Josefa Topola. Jejich analýzy vydala poprvé v roce 1999 v nakladatelství Danal, nyní se k nim však vrací v rozšířeném vydání, určeném především literárním i divadelním vědcům a studentům. Je nutno dodat, že nejde o pouhou reedici, ale o prohloubení a obohacení původní verze o nové tematické souvislosti a polemické komentáře.

K Topolovým dramátům přistupuje Štěrbová z literárněvědného východiska, jako k samostatným literárním dílům existujícím nezávisle na inscenačním kontextu. Publikaci tak lze do jisté míry vnímat i jako polemiku se současnou divadelní praxí, která chápe dramatikův text především jako impulz pro jevištní dílo.

Monografie je výsledkem nejen pečlivé analýzy a následného syntetizujícího pohledu na Topolovu tvorbu a jeho filozofická východiska, ale také důkazem oprávněnosti teze o „interpretačním prostoru“ díla. Každé setkání s textem, jak zdůrazňuje Štěrbová hned v úvodu, může totiž odhalit nové významové vrstvy, další „interpretační pole“. V kontinuálně koncipovaných kapitolách věnovaných jednotlivým dramatickým textům, ale i jejich divadelním souvislostem a spojitostem s Topolovou básnickou tvorbou, objevuje Štěrbová možná „interpretační pole“ od vzniku díla až k jeho současným interpretacím a v jejich

překrývání hledá „interpretační jádro“ Topolových textů. V analýzách, které označuje za jednu z interpretačních možností, se zabývá principem metaforičnosti v Topolových dramatech, přibližuje práci s jazykem, s významem slov i se základními motivy vyplývajícími z autorova existenciálního citění světa a života. Důsledně sledování klíčových témat (láska, smrt, tvorba) vyúsťuje v závěru v nezbytný zobecňující nadhled, v němž je vystižena podstata poetiky Topolova díla.

Publikace *Metaforické hry Josefa Topola* není objemným svazkem ani vyčerpávajícím pohledem na Topolovu tvorbu. Prostřednictvím pečlivého a citlivého sledování tvůrčích východisek, principů i témat však přináší působivou výpověď o cestě Josefa Topola – básníka, dramatika, člověka.

P. S. Studenti navíc ocení vedle odborné i stylisticky precizních analýz i rozšířené poznámky, v nichž autorka připojuje souvislosti literárně historického a teatrologického charakteru a vzhledem k širšímu čtenářskému určení upřesňuje i odbornou terminologii.

-lk-

SARS – nová hrozba z východu

Kolegy jsem byl vyzván, abych sepsal několik informací o nové nemoci, která se denně komentuje v médiích. Na výzvu jsem nakonec reagoval, i když je nepochybné, že v době, kdy vyjde tento článek, budou již mnohé údaje zastaralé. Jde však o celkem zásadní událost v respirační medicíně a snad aspoň některé informace článku zůstanou částečně aktuální.

Nová pandemie?

Nové onemocnění dostalo název SARS (z anglického Severe Acute Respiratory Syndrom – těžký akutní respirační syndrom) a vyvíjí se jako chřipka, která přechází do zápalu plic. Problém se tedy jeví zdánlivě banálně: nový typ zápalu plic neboli pneumonie. Ročně umírá na různé druhy pneumonií tři až pět milionů lidí. Jde o realitu současné medicíny, kdy i přes používání stále efektivnějších antibiotik zůstává pneumonie třetí nejčastější příčinou mortality. Bývají častěji postiženy děti do pěti let věku, starší lidé, kuřáci a potom pacienti oslabení jinou závažnou nemocí.

V posledních desetiletích ale došlo několikrát k překvapením v oblasti mikrobiologie, kdy se objevil nový typ zápalu plic s různě častou úmrtností, jako např. legionářská nemoc v r. 1976, chlamydiové pneumonie, vyčleněné v r. 1989, nebo poškození plic při infekci Hanta virem v r. 1993. Vždy se tyto infekce zpočátku chovaly záhadně a vyžádaly si mnohá úmrtí, než byly vědecky vyřešeny. Uvedené patogeny postihují nemocné stále, ale nedošlo k žádným pandemiím. Na pandemii se naopak stále čeká u asijské chřipky, jejíž nový kmen byl detekován v letech 1997, 2001 a 2002. Nová pandemie by znamenala miliony mrtvých, a proto vznikla obava, zda SARS není právě začátkem této situace. SARS se zatím šíří velmi rychle z kontinentu na kontinent a demonstrovuje epidemiologické problémy spojené se stále vyšší hustotou a rychlejší migrací lidské populace. Nemoc vykazuje poměrně velkou infekciozitu, ale šíří se především mezi osobami ve vzájemném bezprostředním (těsném) kontaktu, čímž se od chřipky liší. V 90 % to jsou především ošetřující zdravotníci a příbuzní. Například v Hanoji zemřela ošetřovatelka z francouzsko-vietnamské nemocnice, která pečovala o amerického podnikatele čínského původu, jenž navštívil Čínu. Již nemocný byl převezen do Hanoje a nakonec zemřel v Hongkongu. V této nemocnici podleho nemocí dalších 31 zaměstnanců, z nichž čtyři museli být napojeni na dýchací přístroje.

Z jihočínské provincie do Kanady, USA a Evropy

Nová forma zápalu plic, která se objevila v Asii, pochází zřejmě z jihočínské provincie Kuang-tung, kde již počátkem února pět lidí zemřelo a 305 onemocnělo za podobných okolností. K rozšíření infekce došlo začátkem března a první nemocní pocházeli z Hongkongu, Vietnamu a Singapur. V posledních dnech stoupají každým dnem počty onemocnění i úmrtí v Asii, ale také v Kanadě, USA, v Německu a mnoha dalších evropských zemích. Často jde však jen o nepotvrzená podezření.

V době přípravy článku se zatím v České republice toto onemocnění nevyskytlo. V Praze a Brně se

jednalo pouze o podezření u cestujících z endemické oblasti. Nejvíce nemocných je doposud v Číně, Hongkongu, Vietnamu a Singapuru, v evropských zemích se vyskytly jen ojedinělé případy. Světová zdravotnická organizace (WHO) se přesto obává možnosti pandemie SARS, a rozhodla se proto vydat naléhavé varování před cestami do těchto a sousedních zemí. Nepochybně nová forma zápalu plic znamená celosvětovou hrozbu a není divu, že tak jako jiné země Česká republika postupuje podle doporučení WHO. Od 17. března 2003 byla vyhlášena konkrétní opatření pro podezřelé z nemoci, mimo jiné také na letišti Praha-Ruzyně. Pro cestujícího nebo člena posádky, u něhož se v průběhu letu z Číny či dalších asijských zemí objeví teplota a potíže s dýcháním, zajistí Česká správa le-

tišť přístavení sanitky a převoz na infekční oddělení pražské nemocnice na Bulovce. Správa letiště opatření zavedla obdobně jako jiná letiště v Evropě. Odborníci ze Světové zdravotnické organizace (WHO) zatím vědí velmi málo o původu nemoci. Na ochranná opatření se proto názory poněkud liší. Názor infekcionista z Bulovky je racionální: „Je to onemocnění, které je přenosné s největší pravděpodobností vzduchem, eventuálně kontaktem, takže by se zachovávala všechna hygienicko-epidemiologická opatření, která bývají u všech našich infekčních nemocných.“ Od personálu na odděleních nemocí dýchacích cest se např. v Číně požaduje, aby na sobě měl současně dvě roušky a vyměňoval si je každé čtyři hodiny. Podle sdělení tisku roušky masivně kupuje i civilní obyvatelstvo.

Původce patrně odhalen

Vědci v Hongkongu se domnívají, že odhalili původce nové pneumonie. Příčinou je podle mikrobiologa Johna Tama virus ze skupiny Paramyxoviridae, která vyvolává mimo jiné i průšnice a spalničky.

Pomocí elektronové mikroskopie byl virus nalezen ve vzorcích od dvou pacientů, a je tedy zřejmé, že bude potřeba ještě mnoho další vědecké práce k potvrzení tohoto nálezu. Zatím se vyvíjejí diagnostické testy, je však třeba především vyloučit jiné příčiny nemoci, jako bakteriální infekci, viry chřipky A a B, RS virus. Diagnostické centrum v Atlantě (Centres for Disease Control and Prevention) sbírá vzorky, které mají přesně definovaný systém doručení. Materiál se odebírá z nosohltanu, průdušnice, pohrudnice a bronchoalveolární laváží z plic.

Příznaky a léčba

Příznaky SARS jsou charakteristické, ale nespecifické. Je to především teplota přes 38 °C a jeden nebo více dýchacích příznaků jako suchý kašel a ztížené dýchání s projevy dechové nedostatečnosti. Může se vyskytnout i bolest hlavy, bolesti v krku, svalová ztuhlost, ztráta chuti k jídlu, neklid, zmatenost, vyrážka nebo průjem. Jde o příznaky, které jsou přítomny u mnoha jiných zápalů plic, což může navodit často paniku a neopodstatněný strach z nemoci. U SARS se však vyžaduje nutná logická souvislost. Je nutné, aby pacient byl pobýval v jihovýchodní Asii, nebo se setkal s někým, kdo prokazatelně toto onemocnění měl. Kritický odstup od cesty nebo kontaktu činí 10 dnů. Teprve tyto nemocní mají být izolováni na infekčních odděleních, i u nich se však může zjistit jiná příčina potíží.

Léčba SARS je možná s různou úspěšností a zůstává v podstatě empirická. Z léků se doporučují antivirotika Ribavirin a Tamiflu, podávají se širokospektrá intravenózní antibiotika a kortikoidy. Na specičickou léčbu se doposud čeká. Z dosavadních informací se zdá, že onemocnění bude řešitelné a že žádná globální mikrobiologická katastrofa nehrozí. Jaký bude ale konkrétně další osud SARS, lze zatím těžko předvídat.

Prof. V. Kolek, DrSc., přednosta
Kliniky plicních nemocí a tbc FNO a LF UP
(Mezititulky redakce.)

OTÁZKY PRO DOC. L. LUDÍKOVOU, CSc., PROREKTORKU PRO ZÁLEŽITOSTI STUDENTŮ UP

Ke stipendium doktorandů

Na zasedání Kolegia rektorky UP (19. 3. 2003) hovořila doc. L. Ludíková, CSc., prorektorka pro záležitosti studentů UP, mj. o stipendiích v doktorských studijních programech. V této souvislosti uvedla, že jednotlivé fakulty UP dostávají na každého takového studenta ročně zhruba 70 tisíc korun. Jelikož výše těchto stipendií je na sedmi fakultách Univerzity Palackého rozdílná, neboť každá fakulta postupuje při udělování uvedeného stipendia jinak, dochází k až dvoutisícovým rozdílům.

Kdo má na výše zmíněné stipendium vlastní nárok?

Stipendium je určeno pro studenty prezenční formy studia doktorských studijních programů. Standardní doba tohoto studia je podle zákona č. 111/1998 o vysokých školách tři roky. V dalších letech, jež překračují standardní dobu, již vysoká škola prostředky na studenta nedostává.

Je správné, že v rámci jedné vysoké školy existuje v těchto stipendiích na jednotlivých fakultách až dvoutisícový rozdíl? Je stanovena nějaká dolní hranice těchto stipendií?

Osobně se domnívám, že by takto velké rozdíly existovat neměly. Fakulty UP pochopitelně mají právo vytvořit si vlastní způsob dělení mezi jednotlivé studenty, např. podle ročníku, ale rozdíly až dvoutisícové jsou opravdu velmi velké. V souvislosti s tím je třeba si totiž uvědomit, že v současné době je přidělována částka na stipendia tak nízká (průměr je cca 6 250 Kč měsíčně na studenta), že je na úrovni minimální mzdy stanovené v lednu z roku 2003. U studentů starších 26 let je stav ještě horší, neboť ti si musejí ještě platit sociální a zdravotní pojištění,

čímž se jim stipendium ještě výrazně sníží. Pouze jedna fakulta tyto dávky za studenty hradí v plné výši. Domnívám se, a tak to bylo řečeno i na Kolegiu rektorky UP, že by mělo dojít na celé UP k sjednocení spodní hranice výše vyplácených stipendií. Osobně bych doporučovala, aby se stanovilo procentuální vyjádření této hranice vzhledem k průměrné částce, aby se každoročně nemusela se změnou výše dotace z MŠMT ČR tato hranice měnit.

Jak postupují jednotlivé fakulty při udělování těchto stipendií?

Na UP neexistuje jednotný postup. Každá fakulta má svá vnitřní pravidla. Některé fakulty vyplácejí všem studentům stejnou částku, jiné fakulty stipendia diferencují podle ročníku studia. Na některých fakultách dochází ke konci roku k výplatě mimořádných stipendií, což umožňují vnitřní pravidla příslušné fakulty. Prostředky na financování doktorských studijních programů dostává vysoká škola z MŠMT ČR v rámci základní dotace v ukazateli C (stipendia). V letošním roce je tato část základní dotace stanovená jako součin částky 75 až 80 tisíc a počtu studentů v prezenční formě doktorských studijních programů, kteří v doktorských studijních programech nestudují déle, než je standardní doba studia, přičemž vysoká škola takto vypočtenou dotaci formou stipendia skutečně vyplácí.

Jaká je v tomto smyslu situace na jiných vysokých školách v ČR?

K této záležitosti bych se nechtěla vyjadřovat, neboť se jedná o vnitřní záležitost každé vysoké školy.

M. Hronová

Pociťujete nedostatek konkrétních a aktuálních informací? Chcete se něco více dovědět o některém pracovním UP? Máte dotazy na některého z představitelů akademické obce UP? Víte o zajímavých akcích na UP? Chcete se podělit se svými názory, postřehy a připomínkami s ostatními členy univerzitní obce? Využijte e-mail, pište, faxujte na adresu redakce Žurnálu UP nebo nás přijďte navštívit osobně na Krížkovského 8!

Na vaše podněty se těší a odpovědi na vaše otázky se bude snažit zprostředkovat redakce Žurnálu UP.

Z galerie olomoucké univerzity /XIX/

Portrét další osobnosti zasloužilé o olomouckou jezuitskou kolej, a tím i o univerzitu má představovat biskupa, který však ve skutečnosti zásluhy o tuto instituci nezískal, už proto, že úřad biskupa zastával ještě kratší dobu než jeho předchůdce, Jan XIV. Grodecký (1572–1574). Po záhadném úmrtí (snad otrava) biskupa Grodeckého zvolila kapitula dne 8. března 1574 olomouckým biskupem (viz obr.) ze svého středu kanovníka **Tomáše Albína z Helfenburgu (1574–1575)**.

Právě zvolený biskup měl docela pohnuto minulost. Pocházel z jihočeského nižšího šlechtického rodu. Byl synem Václava Albína z Helfenburgu († 1577), který byl kancléřem Viléma z Rožmberka. V roce 1553 se dostalo Václavu Albínovi a jeho dvěma synům, Tomášovi a Janovi, přijetí do rytířského stavu Království českého. Záhy se Tomáš vypravil do zahraničí na studia. Tři roky studoval v Pise a pak v Boloni, kde na tamní univerzitě získal v roce 1567 doktorát obojího práva. Po návratu do vlasti vstoupil i on do rožmberských služeb a často doprovázel pana Viléma na jeho cestách.

Tehdy uzavřel sňatek s jistou Sybilou, s níž měl dvě dcery, Magdalenu a Žofii, a pět synů: Václava, Albína ml., Kryštofa, Jana ml. a Abrahama. Žofie se později stala abatyší v klášteře u sv. Jiří na Pražském hradě. Syn Václav se dal rovněž na duchovní dráhu. Získal probostství staroboleslavské a na Vyšehradě u sv. Petra a Pavla byl děkanem kapituly. Po letech manželství Tomáš Albín odovděl a dal se rovněž na duchovenskou dráhu. Dne 27. května 1567 jej papež Pius V. jmenoval olomouckým kanovníkem, o rok později se stal kanovníkem metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze a oficiálně pražského arcibiskupa

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

„V Olomouci je to v pohodě. Tam si žádnej kantor – na rozdíl od Prahy – honit triko nepotřebuje,“ říká Jana, studentka zdejší historie. „Vlastně jo – jeden takovej tu je. Trpí komplexem, že má nejnižší vědeckou hodnost na katedře. Studentům dokonce sprostě nadává – ‚krávo‘ je to nejméně oslovení. Ale já s ním problémy neměla, šla jsem prostě na zkoušku k jeho kolegyni.“ Jana se na chvíli zamyslí a pak dodá. „Ta je navíc extra třída. Je jí teprve 26 let, ale má už doktorát z šesti filologických oborů a k tomu z filozofie a historie.“ Důkaz toho, že si student svého kantora může opravdu vážít.

In: Pane kolego, (ne)jdeme na pivo, Lidové noviny – AKADEMIE, 21. 3. 2003.

-red-

Antonína Bruse z Mohelnice. Tím ovšem jeho mnohoobročnickví neskončilo – byl ještě děkanem kolegiální kapituly karléjstinské.

Dne 8. března 1574 byl Tomáš Albín z Helfenburgu v kapitule zvolen olomouckým biskupem a 8. října potvrzen papežem Řehořem XIII. Ke slavné intronizaci došlo v katedrále sv. Václava až v únoru příštího roku. Kapitule biskup slíbil, že pro katastrofální nedostatek kněží zřídí semináře nejen v Olomouci, nýbrž i v Kroměříži a ve Vyškově. K realizaci tohoto úmyslu však již nedošlo, protože o měsíc později 10. března 1575 biskup Tomáš Albín z Helfenburgu zemřel. Pochován byl v katedrále pod náhrobníkem s následujícím nápisem: *Anno 1575 decima die Martii obiit Reverendissimus in Christo Pater Dominus Dominus Thomas Albinus Episcopus Olomouensis, hic sepultus. Cujus anima Deo vivat* (roku 1575 desátého dne března zemřel nejctihodnější Otec v Kristu, pan, pan Tomáš Albín, biskup olomoucký, zde pohřbený. Jeho duše ať v Bohu žije). Deska byla z katedrály odstraněna při úpravách podlahy a výměně dlažby v roce 1709. Rok před tím však olomoucký bohoslovec Celestin Kylhuffek všechny tehdy existující náhrobníky popsal pro moravského historika a pavlovického faráře Jana Jiřího Středovského.

Ani nástupce Tomáše Albína Jan Mezon nikterak nezasáhl do života jezuitské koleje a nepřispěl k povznesení jejich studijních institucí. Přesto právě jeho volba byla spojena s konfliktem mezi kapitulou a rektorem koleje Hurtadem Pérezem. Kapitula totiž požadovala upravit obvyklý článek zavazující nového biskupa k neztenčenému proplácení Prusinovského fundace kontroverzní větou „*jestliže také jezuité budou činiti zadosť svým povinnostem*“. Tím kapitulou narážela na stále se oddalující zavedení vyšších kurzů filozofických a teologických. Rozladěnost v kapitule a neschopnost ujednotit se na společném biskupském kandidátovi zavinila roční sedisvakanci na olomouckém biskupském stolci.

Teprve 13. února roku 1576 kapitula zvolila ze svého středu olomouckým biskupem **Jana XV. Mezona z Telče (1576–1578)**, který pocházel z Jindřichova Hradce, ale rodově asi z Telče, protože je v pramenech nazýván někdy Telečský. Ač byl jen měšťanského původu, dostalo se mu velmi dobrého vzdělá-

ní. Nejprve studoval v Krakově, poté tři roky u jezuitů v Olomouci, dva roky v Dillingenu, pak v Boloni a konečně v Římě absolvoval Collegium Germanicum. Ještě během studií se v roce 1569 stal olomouckým kanovníkem a papežskou provizí ze 13. ledna 1573 děkanem kapituly, a to vše dříve, než získal kněžské svěcení (svěcen byl 15. května 1575). V Boloni pak dosáhl doktorátu teologie, takže byl prvním olomouckým biskupem, který získal takovou úroveň vzdělání. Po návratu do Olomouce jej sice kapitula uznala jako kanovníka i s dignitou děkana, ale pro svůj nešlechtický (v soudobém nazírání neurozený) původ nebyl respektován katolickou šlechtou.

Tohoto negativního postoje se Mezon nezabavil ani po volbě biskupem. Papež potvrdil jeho volbu 4. května 1576 a svěcení v katedrále se mu dostalo od vratislavského biskupa Martina Gerstmanna.

Při pohřebních obřadech císaře a krále Maxmiliána II. († 2. října 1576) se olomouckému biskupu Janu Mezonovi dostalo cti pronést pohřební řeč nad císařovou rakví.

Na podzim roku 1577 tlumočil biskup Mezon ústy kanovníka Jana Philipona Dambrowského rektoru jezuitské koleje Pérezovi podiv nad tím, že jezuité podle původní fundace biskupa Prusinovského nepřednášejí dosud teologii. Důvody byly dostatečně známé a jezuité stále připomínané: nedostatek finančního zajištění fundace pro vyšší stupně studia. Kanovník Dambrowský byl znám svým netajeným odporem vůči jezuitům a v tomto případě stál také za vyslovením biskupovy nespokojenosti se stavem jezuitských škol v Olomouci. Pérez se však s biskupem Janem Mezonem osobně sešel v Kroměříži, aby mu vysvětlil vytýkané problémy. A jak se zdá, biskupa přesvědčil. Biskupa Mezona však shoda s rektorem koleje nejspíš stála život. Stal se nepohodlným kapitule a zejména asi kanovníku Dambrowskému, který byl z tradičtí olomouckých biskupů podezřelý.

Podobně jako několik jeho předchůdců byl i Jan XV. Mezon z Telče za pobytu v Brně otráven. Po smrti 6. února 1578 převezli jeho tělo do Olomouce a pochovali jej v katedrále před hlavním oltářem. Náhrobník však časem zmizel, takže v době Kylhuffkova soupisu v roce 1708 již po něm nebylo ani památky.

Prof. M. Pojsl, CMTF UP

STUDENTSKÁ RUBRIKA

Letní škola EFPSA v ČR: téma evaluace

Další z aktivit ČASP (České asociace studentů psychologie) je uspořádání *Letní školy EFPSA* (Evropská federace psychologických studentských asociací) v České republice. Členové studentských psychologických asociací celé Evropy by se měli sejit na společné akci v příjemném olomouckém prostředí za účelem pracovat hlouběji na aktuálním tématu evaluace na vysokých školách v ČR a Evropě. Celá škola by měla trvat osm dní, během nichž budou jednotlivé pracovní skupiny zpracovávat téma této diskutované metody formou kontrolovaného brainstormingu. Každá skupina bude mít svého garanta, který si připraví pracovní osnovu, na niž se shodne s garanty ostatních skupin, aby tak byla zaručena konzistentnost výsledku. Navíc budou v každé skupině dva nezávislí studenti-pozorovatelé, kteří mohou popřípadě usměrňovat pracovní debatu ve skupině.

Skupiny by měly být zaměřeny na tato dílčí témata: kvantitativní nástroje, kvalitativní nástroje, technické a organizační zabezpečení, etické problémy. Výstupem z této loptné práce bude publikace vztahující se k evaluaci plánované na FF UP. Na závěr proběhne slavnostní prezentace výsledků celé letní školy, na niž budou přítomni vedoucí kateder ČR a SR,

dr. Štech, zástupce pro Evropský psychologický Diplom v ČR a prorektor UK, zástupce EFPA (evropská federace psychologických asociací).

Kromě této formální stránky pro nás *Letní škola EFPSA* také znamená první krok, který udělají evropské asociace do krajů moravských a českých. Kromě toho, že se vzájemně poznáme se studenty ze zahraničí, máme také možnost dozvědět se více o tom, jak probíhá výuka psychologie v jiných zemích Evropy. Ale především, jak už napovídá téma, máme možnost dovědět se více o tom, jak probíhá evaluace na těchto univerzitách, jaké jsou její výsledky a postoj univerzitních učitelů k celé záležitosti. Sice neoblíbená, ale důležitá je pro nás i metodologická stránka evaluace. Kvalitativní výzkumné metody jsou u nás rozvíjeny teprve krátkou dobu. Získáme tak snad cenné informace i v této oblasti. Svou účastí nás též podpoří PhDr. M. Mioviský, Ph.D., který uvede letní školu několika přednáškami a formulacemi jejich představ a cílů.

Na celou akci se všichni moc těšíme a doufáme, že se ČASP v Evropě neztratí.

-jk-

Deset let bez prof. Jiřího Daňhelky, DrSc.

Univerzitní profesor PhDr. Jiří Daňhelka, DrSc. (7. 2. 1919–28. 3. 1993), jehož jméno může být mladším čtenářům Žurnálu UP neznámé, přišel do Olomouce z Prahy v roce 1949, a to jako odborný asistent na Katedru českého jazyka a literatury Filozofické fakulty. Patřil k zakladatelské generaci obnovené univerzity, jejíž osudy výrazně ovlivnily jeho život odborný i osobní.

Jakožto žák prof. Ryšánka a prof. Havránka se Daňhelka zaměřil na diachronní disciplíny, a to v širokém záběru. Během svého působení se postupně ujal mnoha přednášek historické české gramatiky, starší české literatury a dějin spisovného jazyka. Své posluchače dovedl vždy zaujmout nejen systematickým výkladem, ale i jeho osobitostí. K nezapomenutelným jistě patřily i literárněhistorické exkurze, jichž se rád zúčastňoval. Příznačné pro jeho práci pedagogickou bylo především to, že mnoho času věnoval výchově svých následovníků, které vedl zejména k soustavnosti, samostatnému myšlení a preciznímu formulování výsledků badatelské práce.

Doménou prof. Daňhelky byla i v životě vědeckém, odvažují se říci, vskutku služba ostatním, lze-li tak nazvat celoživotní editorské úsilí v oblasti starších českých památek (srov. *Výbor z české literatury doby husitské, Spisy Jana Husa, Staročeské kroniky tak zvaného Dalimila* aj.). Jeho cílem byla zpřístupnění nejdůležitějších děl starší české literatury dalšímu vědeckému zkoumání (úplná kritická vydání) i laické veřejnosti.

Na základě znalostí textového materiálu a jeho souvislosti jazykově vývojových, literárních a historických publikoval Jiří Daňhelka množství precizních textologických studií. Je autorem řady návrhů editorských postupů při vydávání staročeských textů. Často též psal i přednášel o problémech obecně textologických, např. na mezinárodních sjezdech slavistů, v jazykovědném sdružení a na setkáních mediavalistů.

Do historie Palackého univerzity se prof. Daňhelka zapsal nejen jako učitel, ale své organizační schopnosti uplatnil jako vedoucí Katedry českého jazyka a literatury a také jako děkan Filozofické fakulty

v krizových letech 1968–1969, po nichž musel opustit post děkana a učitelské působení, posléze pak univerzitu vůbec.

Živil rodinu obsluhou stavebního výtahu a kontakty s univerzitou z pochopitelných důvodů nevyhledával, ale nadále předával své zkušenosti a znalosti věrným ze svých žáků, s nimiž konzultoval ve svém malém panelovém bytě. Největší oporou mu byla jeho manželka, paní Milada, která plnila funkci sekretářky přepisující texty a obstarávající korespondenci.

Prof. Daňhelka mohl v této době publikovat jen v zahraničí (bylo to zejména u Sagnera v Mnichově). Neváhal také výsledky svého bádání zveřejnit pod jmény svých nejbližších kolegů a pod záštitou akademika Havránka dovedl se spolupracovníky k vydání snad svůj největší projekt, kritické vydání *Dalimilovy kroniky*.

Po roce 1989 byl vyzván k návratu na akademickou půdu. Začal se účastnit řady oficiálních akcí, ale podloměn zdraví mu již nedovolilo pravidelně přednášet a vést semináře. S univerzitou však živě

spolupracoval. Do Žurnálu UP psal medailonky o významných osobnostech spjatých s olomouckým vysokým učením, o lidech, které důvěrně znal a které chtěl mladším kolegům představit v poněkud jiném světle, než jaké na ně vrhala oficiální předlistopadová literatura. Snažil se v tom pokračovat i v nemocnici, kde byl po mozkové mrtvici dlouhodobě hospitalizován na oddělení LDN. Tam strávil poslední rok svého života opět po boku své manželky, která se s jeho onemocněním špatně vyrovnávala a sama byla též stížena mozkovou příhodou. I na tomto oddělení se Jiří Daňhelka snažil pracovat. Přijímal odborné návštěvy a diskutoval o připravovaných projektech.

Svět opustil symbolicky v den výročí narození Jana Amose Komenského, jehož plaketou ocenil v roce 1992 ministr školství Daňhelkovo celoživotní dílo. Podle svého přání byl prof. Daňhelka zpopelněn bez obřadu a jeho ostatky jsou uloženy na jeho oblíbeném místě ve východočeské přírodě. Tak dosáhl naplnění husovského hesla, které si vzal za své a které ho provázelo celým životem: „Všech ctností založení je pokora.“

Doc. K. Hádek, CSc., FF UP, foto archiv autora

Diskuse, názory, ohlasy

SAS: nejlepší statistický software za nejméně peněz!

Chtěli bychom navázat na příspěvky doc. Tkadlece z Katedry ekologie a dr. Fišera z Katedry matematické analýzy PŘF UP (viz ŽUP 19/2003 a 21/2003), které se zabývaly statistickým systémem SAS na naší univerzitě. Tento statistický balík byl naší univerzitě poskytnut v uplynulých pěti letech zdarma. Letos na jaře tato výhodná licence končí a za licenci na další období se již musí platit. Jako dlouhodobí uživatelé programu SAS jsme samozřejmě pro jeho zakoupení a rádi bychom zde stručně vysvětlili proč.

Systém SAS je jedním z nejstarších statistických softwarových balíků na světě. Za dobu své existence si vydobyl svým způsobem jedinečné postavení na trhu a dnes je, alespoň v biologii a ekologii, pravděpodobně nejpoužívanějším statistickým nástrojem. Svému postavení vděčí podle našeho názoru své velké flexibilitě a množství dostupných statistických procedur vhodných i pro analýzu velkých a komplexních datových souborů. Jak už zdůraznil ve svém příspěvku doc. Tkadlec, velkou výhodou SASu je to, že vedle tradičních statistických testů nabízí také testy pro data, která nesplňují předpoklady tradičních statistických přístupů o nezávislosti jednotlivých pozorování a jejich normálním (gaussovským) rozdělení. S těmito daty si dokáže poradit procedura MIXED a makro Glimmix pro negaussovsky rozdělená data.

V biologii, ekologii, sociologii a podobných disciplínách je často předmětem zkoumání jedinec. Jedinci se však v přírodě nebo lidské společnosti vyskytují většinou ve skupinách, například v rodinách, školních třídách apod. Rodiny (snůšky, vrhy) přitom tvoří vždy jedinci, kteří jsou si navzájem podobnější než s ostatními jedinci v populaci (hierarchická struktura dat). Základní statistický předpoklad o nezávislosti dat je tedy narušen, což je třeba v analýze zohlednit. V programu SAS to jde velmi elegantně v proceduře MIXED, kde se rodina zadá jako náhodný faktor. Navíc v SASu je možné analyzovat i taková data s hierarchickou strukturou, kde závislá proměnná není rozdělena normálně (např. binomální rozdělení je u poměru pohlaví nebo přežívání hnízd), a sice v makru Glimmix. Ve většině ostatních statistických programů, včetně např. programu Statistica, pro který má naše univerzita zakoupenou licenci, taková data (ačkoliv jsou v přírodě častá) nelze analyzovat.

Velká flexibilita SASu, demonstrována výše uvedenými příklady, by však některé uživatele mohla, trochu paradoxně, odrážet, protože analýzy je třeba provádět přímo v textovém rozhraní a psát pro ně kód. Pro méně zkušené uživatele proto program SAS nabízí model Analyst, kde je možné provádět téměř všechny dostupné analýzy v pohodlném grafickém rozhraní podobném jako například v programu Statistica.

Navíc jsme na univerzitě, a kdo chce používat pokročilé analytické techniky, musí se prostě něčemu naučit. Podle našich zkušeností to opravdu není tak těžké a naučit se analyzovat v textovém rozhraní zabere maximálně pár hodin. Zato uživatel získá velmi flexibilitní statistický nástroj s testy a procedurami, které nejsou dostupné v žádném jiném statistickém softwaru.

Podle naší zkušenosti používání programu SAS v člancích, které jsou publikovány ve špičkových zahraničních časopisech, stoupá. Naším cílem, stejně jako cílem ostatních pracovníků univerzity, je samozřejmě v těchto časopisech publikovat a k analýze našich dat SAS potřebujeme. Navíc jedním z kritérií při posuzování rukopisů ve špičkových časopisech je věrohodnost analýzy dat. Na tomto poli představuje SAS neotřesitelnou autoritu, zatímco Statistica si svoji pozici teprve získává a v našem oboru je dosud minimálně citována. Byli bychom proto rádi, kdyby univerzita zakoupila licenci SASu na další období, protože se bez něj v naší výzkumné práci neobejdeme. Nedávné pořízení programu Statistica, bohužel nekonzultované s námi uživateli (mimořadně, kdo je kompetentní rozhodovat o investicích tohoto rozsahu bez konzultace s uživateli?), není dostačujícím řešením a nemůže být argumentem proti udržení programu SAS na naší univerzitě. Dalším pádným argumentem pro zakoupení tohoto špičkového programu je podle našeho názoru i fakt, že firma SAS nabízí pro univerzity svůj software v hodnotě několika milionů korun pouze za asi 75 000 Kč (viz mant.upol.cz/SAS). Bezkonkurenčně nejlepší statistický software se tak dá koupit za bezkonkurenčně nejnižší cenu, což většinou opravdu nebývá pravidlem.

Mgr. M. Krist, Dr. V. Pavel, Mgr. V. Remes, Dr. K. Weidinger, Ornitologická laboratoř, Katedra zoologie a antropologie PŘF UP

...A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

1. DUBNA

Prof. I. Chajda (PřF UP Olomouc): Semidistributivita kongruencí. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin, posluchárna č. 301 v Olomouci-Hejčíně, Tomkova 40, 13 hod.

Devítka: Folková kapela H. Brože (spol. P. L. Žalmana) v premiérovém vystoupení v U-klubu, 20 hod.

2. DUBNA

R. Kaňa: The use of light – induced absorbance changes at 820 nm to monitor the oxidation state of P700. Seminář, Katedra experimentální fyziky PřF UP, učebna FXIII, 14 hod. (Jednací jazyk angličtina).

3. DUBNA

RNDr. V. Mošová (PřF UP): Srdce z pohledu matematika (formulace úlohy a její řešení). Seminář, Katedra informatiky PřF UP, učebna č. 401, 13.15 hod.

Mgr. P. Šaradin (FF UP): Místní správa ve vybraných zemích EU a v ČR. Beseda, zasedací místnost olomoucké radnice, 17 hod.

Kryštof – R. Krajčo a jeho kapela. Skladby z nového CD, ale i starší oblíbené hity. U-klub, 20 hod.

-red-